

εθουν τοὺς ναύτας καὶ διετήρουν τοὺς στόλους ἑτοιμοπολέμους! Ή γεραρὰ αὐτῶν φωνὴ ἀποχαιρετῶσα τοὺς ἀποπλέοντας στόλους, ἐν καὶ μόνον ἔζητει ἀντὶ πάντων τῶν χρημάτων καὶ θυσιῶν, τὴν νίκην κατὰ τοῦ ἀπίστου. Ή Ἑλλὰς οὐδέποτε λησμονήσει, ὅτι ἡ Ἱδρα παρήγαγε τοὺς Κουντουριώτας συντροῦντας τὸν Ἱδραῖκὸν στόλον καὶ τὸν Μιαούλην ναυαρχοῦντα αὐτοῦ!

Αἱ οἰκοδομαὶ τῆς αἱ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν διακόσμησις μαρτυροῦσιν, ὅτι κατέκησεν ἔκει δὲ Πλούτος πολὺν καιρόν. Ή νῆσος αὕτη δὲν ἔχει πεδιάδας πρὸς καλλιέργειαν καὶ παραγωγὴν, ἀλλ᾽ ἔχει κύκλων αὐτῆς τὸ πικρὸν καὶ ἀλυρὸν τῆς θαλάσσης ὑδάρω, τὸ δόποιον διασχίζουσα διὰ τῶν πλοίων τῆς συγκομίζει πλουσίους θερισμούς. Τὰ πλοῖα αὐτῶν ὑπερηφάνως ἔτι καὶ νῦν διασχίζουσι τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας, ἀνέρχονται τὸν Δούναβιν, διαπλέουσι τὴν Μεσόγειον, εἶναι δὲ ὡς ἀπλῆ παιδία δὲ πλοῦς τῆς Ἀγγλίας. Τόσον σύνηθες κατέστη αὐτοῖς τὸ ἀροτριῶν τὴν θάλασσαν! Ή νῆσος αὕτη περιέχουσα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως πλέον τῶν 30,000 κατοίκων, ἥδη μόλις ἔχει χιλίας οἰκογενείας καὶ πολλαὶ τῶν οἰκιῶν τῆς μένουσι κεκλεισμέναι καὶ ἀσίκητοι. Τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς δλιγανθρωπίας της; ἡ πενία.— Καὶ πῶς προηλθεν αὐτοῖς ἡ πενία; — ἐκ τῆς καταλείψεως τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ διότι ἀρνηθέντες νὰ καλλιεργῶσι τὴν θάλασσαν, ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἄνετον ζωὴν, τὴν δόποιαν ἔχορήγησαν αὐτοῖς οἱ βαθμοὶ, δι᾽ ᾧ τὸ ἔμνος ἐπροίκισεν αὐτοὺς καὶ τὰς συντάξεις καὶ συνδρομὰς, τὰς ὁποίας δικαίως ἡ Κυβέρνησις παρέσχεν αὐτοῖς. Οἱ Ἱδραῖοι πένονται σήμερον, διότι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ὑπαλληλίαν, καὶ οὐσιωδῶς ἔβλαψαν αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν οἱ συμπολῖται αὐτῶν, οἱ πολιτικοὶ, οἵτινες ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἔξουσίαν ἡγενίζοντο πολιτικὴν νὰ χορηγήσωσιν αὐτοῖς ἀποκατάστασιν. Τὸ ναυτικὸν τῆς Ἱδρας σήμερον πολὺ ἔξεπεσε καὶ ἥλαττώθη, ἄρχεται δὲ καὶ ἡ δόξα τῆς ἐκλείπουσα, διότι ἡ δόξα αὐτῆς ἡ μεγάλη προήρχετο ἐκ τῆς θαλάσσης. Σήμερον αἱ Σπέτσαι, τὸ Γαλαξείδιον καὶ οἱ ἀπάτριδες Φαριανοὶ εἶναι οἱ τρεῖς ναυτικοὶ τῆς Ἑλλάδος λαοί, οἱ πάντοτε προοδεύοντες, διότι ὡς ἔργον ἀγώριστον ἔχουσι νὰ σπειρθωσι τὴν θάλασσαν, καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῆς ἀφθόνους νὰ συγκομίζωσιν. Οἱ Ἱδραῖοι μὴ δινάμενοι σήμερον νὰ ζῶσι ἐν τῇ νήσῳ των, φεύγουσιν διημέραι καὶ ἀποκαθίστανται εἰς Πειραιᾶ, εἰς Σύρον, εἰς Αθήνας καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

(ἀκολουθεῖ).

Μ. I. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΘΕΟΙ

Τὸ ΕΡΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΝ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ,

Τὸ ΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΒΛΑΧΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἵδε φυλλάδιον 38).

ΟΤΤΩ λοιπὸν ἔμεινεν δὲ Ποσειδῶν θαλασσοκάτωρ, δὲ Πλούτων, καὶ τοι ἐκδιαβολισθεὶς, διετήρησε τὸ κράτος τῶν ὑπὸ γῆν. Ή τύχη των ὑπῆρξε πολὺ καλλιτέρα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ τῶν Διὸς, τοῦ τρίτου μενοῦ τοῦ Κρόνου, ὅστις μετὰ τὴν ἐθρόνισιν τοῦ πατρός του ἔγεινε μονοκράτωρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔζη ἐν χαραῖς καὶ ἐν ἀκηδίᾳ τὸν ἀμφρόσιον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Όλύμπου βίον, ὑπέρτατος τοῦ κόσμου βασιλεὺς, ἐν μέσῳ τῆς λαμπρᾶς του αὐλῆς ἐκ φωδρῶν θεῶν, θεαινῶν καὶ νυμφῶν τῆς τιμῆς. Ἀλλ᾽ ἂμα διάστημα ἔνεσκηψεν ἡ φοβερὰ καταστροφὴ, καὶ ἐκηρύχθη καὶ ἡ βασιλεία τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ μαρτυρίου, μετηνάστευσε καὶ διάμετρας Κρονίδης, ἔφαντος γενόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνη τύρη τῆς ἀναστατώσεως τοῦ κόσμου. Τὰ ἔχην του ἀπωλέσθησαν παντάπαις, καὶ μάτην ἔζητασα παλαιὰ χρονικά, μάτην ἡρώτησα γραίας γυναικίας παρὰ οὐδενὸς κατώρθωσα νὰ μάθω τι περὶ τῆς τύχης του. Πολλὰς διηρέυνησα πρὸς τοῦτο βιβλιοθήκας, καὶ τοὺς λαμπροτέρους ἔξερψάλισα κώδικας, οἵτινες μὲν χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους κεκοσμημένοι, εἶναι πραγματικαὶ δδαλίσκαι εἰς τὰ χαρέμιον τῆς ἐπιστήμης. Ἐκφράζω δὲ ἐνταῦθα τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τοὺς σοφοὺς των εὐνόχους οἵτινες, ἀγοργύστως, προστηνῶς μάλιστα, ἀφῆκαν εἰς τὴν διάθεσίν μου τοὺς πολυτίμους ἔκεινους θησαυρούς. Φαίνεται δημως ὅτι οὐδεμία περὶ μεταιωνικοῦ τινας Διὸς διετηρήθη δημιώδης παράδοσις, διότι δὲ μόνον κατώρθωσα νὰ ἔξονυχίσω εἶναι ἀφήγησίς της, ἣν μὲν ἀφηγήθη ποτὲ διάφορος μου Νήλος ἄνδερσεν.

Τὸ ὄνομα αὐτὸς, Νήλος ἄνδερσεν, ἀνακαλεῖ ζωὴν εἰς τὴν μνήμην μου τὴν προσφιλῆ ἀλλὰ καὶ παράδοξον αὐτὴν φυσιογνωμίαν, καὶ μὲν παρακινεῖ νὰ τῷ ἀφιερώσω ἐνταῦθα δλίγας γραμμάτες. Μὲ ἀρέσκει, ἄλλως, νὰ ἀναφέρω τὰς πηγάς μου καὶ νὰ ἐκθέτω τὰς ιδιότητάς των, ἵνα κρίνη μόνος του ἐύμενής ἀναγνώστης κατὰ πόσον ἀξιοῦνται τῆς ἐμπιστούντης του. Ολίγαι λέξεις λοιπὸν περὶ τῆς πηγῆς μου.

Ο Νήλος ἄνδερσεν, γεννηθεὶς ἐν Δρονθάϊμ τῆς

Νορθηγίας, ἥτον εἰς τῶν μεγαλειτέρων φαλαινού θηρῶν, οὓς ἐγνώρισα τῷ δόφειλῳ δὲ μεγάλην χάριν, καθότι παρ' αὐτοῦ ἐδιδάχθην δι', τι περὶ φαλαινοθηρίας γνωρίζω. Μ' ἐμύσησε δόλας τὰς προσποιήσεις, δόλα τὰ τεχνάσματα, ὅσα μεταχειρίζεται τὸ πανοῦργον ζῶον, ἵνα διαφύγῃ τοὺς θηρευτὰς, καὶ μ' ἀνεκοίνωσεν δόλα τὰ στρατηγήματα δι' ὃν ματαιοῦται ἡ πανουργία του. Μ' ἐδίδαξε πῶς νὰ κρατῶ δίπτων τὴν ἀρπάγην, μ' ἔδειξε πῶς πρέπει τις νὰ στηρίζεται διὰ τοῦ δεξιοῦ γόνατος εἰς τὰ χείλη τῆς λέμβου, δότων δίπτη τὴν ἀρπάγην κατὰ τῆς φαλαινῆς, καὶ νὰ καταφέρῃ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἐν γερρῷ λάκτισμα κατὰ τοῦ ναύτου, δότις δὲν δίπτει ἀρκετὰ γρήγωρα τὸ κρατοῦν τὴν ἀρπάγην σχοινίον. Εἰς αὐτὸν χρεωστῶ ταῦτα πάντα, καὶ ἂν δὲν ἔγεινα μέχρι τοῦδε φαλαινοθήρας διάσημος, οὔτε δὲ Νήλς ἄνδερσεν οὔτ' ἔγω πταίομεν, ἀλλὰ πταίει μόνον ἡ κακή μου τύχη, ἥτις δὲν ηὐδόκησε ν' ἀπαντήσω μίαν φάλαιναν καθ' ὅλον τὸ βιωτικόν μου σάδιον, καθ' ἓν ν' ἀγωνισθῶ ἀξιοπρεπῶς. Κοινοὺς μόνον ὀνίσκους ἀπήντησα καὶ ἀθλίας τινας φέγκας. Τί νὰ κάμη τις τὴν ἀρπάγην κατὰ μιᾶς φέγκας; Τόρα, δότε παρέλυσαν οἱ πόδες μου, παρητήθην πλέον δόλων τῶν θηρευτικῶν μου δνείρων. Καθ' ἣν δὲν ἐποχὴν ἐγνώρισα τὸν Νήλς ἄνδερσεν εἰς τὸ Ρίτσεβύττελ πληγίον τοῦ Κουζχάθεν, δὲν ἴστατο καὶ αὐτὸς πολὺ καλὰ εἰς τοὺς πόδας του, διότι καρχαρίας τις ἐν Σενεγάλη τοῦ εἶχεν ἀποκόψει τὸν δεξιὸν, ἐκλαβὼν ἵσως αὐτὸν ὡς ζακχαρωτὸν, κ' ἔκτοτε περιεφέρετο διὰ ταλαιπωρος Νήλς ἐπὶ ξυλίνου ποδός. Ή μεγαλειτέρα του εὐχαρίστησις ἥτο τότε ν' ἀναβαίνῃ ἐφ' ὑψηλοῦ τινος πίθου, καὶ νὰ τυμπανίζῃ ἐπὶ τῆς κοιλίας αὐτοῦ διὰ τοῦ ξυλίνου ποδός του· τὸν ἐσοήθουν πολλάκις ἀναρριχώμενον εἰς τὸν πίθον, ἀλλ' ἐνίστε δὲν θήεται νὰ τὸν βιοθήσω εἰς τὴν κατάβασιν, εἰμὴν ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μοι διηγηθῇ τινα τῶν παραδόξων θηρευτικῶν του μυθευμάτων.

Ως δὲ Μουχχαμέτ-Ἐΐν-Μανσούρ ἀρχίζει δόλα του τὸ ἄσματα πανηγυρίζων τὸν ἵππον, οὔτως ἡρχίζειν δὲ Νήλς ἄνδερσεν δόλας του τὰς ἴστορίας προιογήζων ὑπὲρ τῆς φαλαινῆς. Οὕτω δὲ καὶ ἡ διήγησις ἦν θέλω ἐπαναλάβει ἐνταῦθα προοιμιάσθη διὰ τοιούτου τινος πανηγυρικοῦ. Ή φάλαινα, ἔλεγεν δὲ Νήλς ἄνδερσεν, εἴναι ὅχι μόνον τὸ μέγιστον ἀλλὰ καὶ τὸ ὠραιότατον τῶν ζώων· ἐκ τῶν δύο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἡωθώνων ἀναβλύζουσι δύο κολοσσαῖοι πίδακες, μεταξὺος φούντες αὐτὴν.

εἰς θαυμάσιον κρουνὸν, καὶ τὴν νύκτα πρὸ πάντων, ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης, μαγικὸν παράγοντες ἀποτέλεσμα. Ἐκτὸς τούτου εἴναι ἀγαθὴ, εἰρηνικὴ, κ' ἔχει ἐμφυτὸν κλίσιν πρὸς τὸν οἰκογενειακὸν βίον. Εἶναι συγκινητικὸν θέαμα, ἔλεγεν δὲ Νήλς, νὰ βλέπῃ τις τὸν πατέρα μετὰ τῶν φαλαινούδιων του κετεσκηνωμένον ἐπὶ κολοσσιαίου τινος πάγου, καὶ τὴν οἰκογένειάν του δλην, μεγάλους καὶ μικρούς, παῖδες ταῖς περὶ αὐτὸν ἐναμίλλως θωπεύονται, παλαίουσι, διώκονται, πολλάκις δὲ τέλος πηδῶσιν δλοὶ διὰ μιᾶς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ παῖδες τοὺς κρυπτὸν δπίσω τῶν κολοσσαίων ἐκείνων ὅγκων τοῦ πάγου. Ή ἀγνότης τῶν φαλαινείων ἡθῶν πρέπει μᾶλλον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ παγωμένον ὕδωρ, ἐν τῷ διαρκῶς πλαταγίζουσιν, ἥ εἰς θήικας ἀρχάς. Πρὸς δὲ τούτοις ἔινε δυστυχῶς ἀναμφισθήτητον ὅτι αἱ φάλαιναι εἴνε ἐντελῶς ἀθρητικοί. . .

— Αὐτὸς μὲ φάίνεται πλάνη, διέκοψα τὸν φίλον μου· πρὸ μικροῦ ἀνέγνωσα τὴν ἔκθεσιν ὀλλαγνδοῦ ἱεραποστόλου, ἐν τῷ περιγράφει οὗτος τὴν λαμπρότητα τῆς πλάσσεως, ἥτις καταφάνεται εἰς τὰς παρὰ τὸν πόλον χώρας, ἀφοῦ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος καὶ πέσωσιν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡμερινοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν μυθωδῶν καὶ γιγαντιαίων κολοσσῶν τοῦ πάγου. Οἱ ὅγκοι οὗτοι, λέγει, οἵτινες φαίνονται τότε ὡς τὸ ἀδαμάντινα μέγαρο τῶν μαγικῶν μυθολογημάτων, μαρτυροῦσι τοσοῦτον καταπληκτικᾶς περὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ὡστε ὅγι μόνον διάνθρωπος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὸ ζῶον, διηθὺς, θαυμάριμενος ἐκ τοιούτου θεάματος, λατρεύει τὸν Πλάστην. Ο Domine οὗτος διαβεβαιοῦ, ὅτι εἶδεν ἰδίοις διφθαλμοῖς πολλὰς φαλαινας, αἵτινες, στηρίζουσαι ὅριαι τὰ νῶτά των εἰς βράχον ἐκ πάγου, ἐκίνουν πρὸς τὸ ἄνω καὶ κάτω τὸ ὑπερθεντοῦ σώματός των, οἵονει προτευχόμεναι.

Ο Νήλς ἄνδερσεν ἔστι παραδόξως τὴν κεφαλὴν· δὲν ἡρνήθη μὲν ὅτι καὶ αὐτὸς διὶδιος εἶγεν ἰδεῖ πολλάκις τὰς φαλαίνας, στηρίζομένας εἰς τοὺς βράχους καὶ κινουμένας ὅπως κινοῦται εἰς τοὺς εὐκτηρίους των οίκους οἱ διπάδοι πολλῶν θρησκευτικῶν αἱρέσεων, ἀλλὰ δὲν ἀνεγνώριζε τὴν εὐλάβειαν ὡς ἀφοροῦν τοῦ τοιούτου φαινομένου, κ' ἐξήγησε μάλιστα αὐτὸς φυσιολογικῶς. Παρετέροις δὲ ή φάλαινα, δι Χιμποράζος (1) οὗτος τῶν ζώων, κρύπτει τοσοῦτον βρύθη στρῶμα λίπους μπό τὸ δέρμα του, ὡστε πολλάκις μία μόνη φά-

(1) Chimborazo, ἐν τῶν διψηλοτέρων δέραιν τῆς νοτίου Αμερικῆς, ἔχον ὅψης 5620 ποδῶν. Σ.τ.Μ.

λαϊνα χορηγεῖ ἑκατὸν ἔως ἑκατὸν πεντήκοντα βαρέλια στέκτος καὶ ἐλαίου. Τὸ λιπῶδες αὐτὸ στρῶμα εἶνε τόσον παχὺ, ὡστε πολλαὶ ἑκατοντάδες θαλασσίων ποντικῶν κατερθοῦσι νὰ φωλεύσωσιν ἐντὸς αὐτοῦ, ἐνῷ τὸ μέγα κῆτος κοιμᾶται ἐπὶ κολοσσιαίου τινὸς τεμάχους πάγου· τότε δὲ οἱ θαυτυμόνες οὗτοι, πολὺ μεγαλείτεροι καὶ δῆκτει κώτεροι· τῶν ποντικῶν τῆς ξηρᾶς, ἐστιῶνται καὶ εὐωχοῦσιν ὑπὸ τὸ δέρμα τῆς φλαίνης, ὅπου νύκτα καὶ ἡμέραν τρώγουσι λίπος ὀραιότατον, οὐδεμίαν μετοικίσεως ἔχοντες ἀνάγκην. Ἀλλ' ἐννοεῖται διτὶ αἱ εὐωχίαι αὗται ἀποθαίνουσιν ἐπὶ τέλους ὅχληραί, καὶ διδυνηρὰ μᾶλιστα, εἰς τὸν ἀκούσιον ξένον· ἐπειδὴ δύμως ὁ ταλαιπωρος δὲν ἔχει χειρας, ὡς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις — δέξα τῷ Θεῷ — δύναται νὰ ξεσθῇ, ὅταν αἰσθάνεται κνισμὸν, προσπαθεῖ ν' ἀνακουφίσῃ τοὺς πόνους του, ἰστάμενος παρὰ τὰς δέξιας γωνίας τοίχου τινὸς ἐκ πάγου, καὶ τρίβων ἐπ' αὐτοῦ μετὰ ζέσεως τὴν ράχην του διὰ κινήσεων πρὸς τὸ ἄνω καὶ τὰ κάτω, ἀπαράλλακτα ὡς κάρμουσιν· οἱ σκύλοι, οἵτινες ξένουσι τὸ δέρμα των εἰς τοὺς τρίποδας τῆς κλίνης, ὅταν οἱ ψύλλοι ὑπεράρωσι τὴν κεφαλήν των. Τὰς κινήσεις λοιπὸν ταύτας ἔξελαθεν ὁ ἀγαθὸς Domine ὁς προσευχῆς κατάνυξιν, καὶ τὰς ἀπέδωκεν εἰς θρησκευτικὴν εὐλάβειαν, ἐνῷ ἀπλῶς καὶ μόνον ἀφορμῆτων εἶνε ὅργια ποντικῶν. Ἡ φάλαινα, συνεπέρανεν δὲ Νήλος, ὃσον ἔλαιον καὶ ἀν περιέχῃ, εἶνε οὐχ ἥττον πάντη ἀθρησκος. Εὐλάβειαν ἀπαντᾷ τις μεταξὺ τῶν μεσαίων κατὰ τὸ ἀνάστημα ζώων· τὰ μεγάλα δύμως, τὰ γιγαντιαῖς πλάσματα, ὡς ἡ φάλαινα, δὲν ἔλαχον τοιαύτης ἴδιότητος. Ποιὸς δὲ τούτου ὁ λόγος; μὴ δὲν εὐρίσκουσιν ἐκκλησίσιν ἵκανην νὰ τὰ χωρῆσῃ; Ἡ τοιαύτη κλάσις· τῶν ζώων οὐδὲ τοὺς ἀγίους οὔτε τοὺς προφήτας τιμᾶ, καὶ παράδειγμα τούτου ἔσω ὁ μικρὸς προφήτης Ἰωνᾶς, διν τοιαύτη τις φάλαινα κατέπιε ποτὲ ἐκ παραδρομῆς, καὶ μὴ κατορθώσασα νὰ τὸν χωνεύσῃ, τὸν ἐξέμεσε πάλιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Τὰ λαμπρὰ λοιπὸν αὐτὰ ζῶα εἰν' ἐντελῶς πρὸς οἰονδήποτε θρησκευτικὸν αἰσθημα ἀναίσθητα καὶ ἡ φάλαινα λατρεύει τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς Θεὸν ὃσον καὶ τὸν φευδὴ τῆς παλαιᾶς μυθολογίας Θεὸν, τὸν κατὰ τὸν βόρειον πόλον ἐπὶ τῆς Νήσου τῶν Κονίκλων διαιτώμενον, ὅπου ἐνίστεται τὸν ἐπισκέπτεται.

— Τί τόπος εἶνε αὐτὸς, ἡ νῆσος τῶν Κονίκλων; ἡρώτησα τὸν Νήλος Ἀνδερσεν. Αὐτὸς δὲ τευμπάνισε μὲ τὸν ξύλινόν του πόδα ἐπὶ τοῦ πί-

θου, καὶ ἀπήντησεν: — Εἶνε ἵσα ἵσα ἡ νῆσος, ἐφ' ἣς λαμβάνει χώραν ἡ σκηνὴ, ἣν θέλω σᾶς διηγηθῆ. Δὲν δύναμαι νὰ δρίσω ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῆς νήσου ταῦτης, καθότι οὐδεὶς κατώρθωσεν, ἀφ' ὅτου ἀνεκαλύφθη, νὰ ἐπανέλθῃ ἐκεῖσε, ἐνεκα τῶν κολοσσιαίων ἐκ πάγου βουνῶν, ἀτινα πυρογοῦνται περὶ τὴν νῆσον, καὶ μόλις σπανίως γίνονται προστά. Μόνον οἱ ναῦται ῥωσικοῦ πλοίου, θηρεύοντος φαλαίνας, οἵτινες μὲ δλας τὰς καταιγίδας τῆς ὑπερθερέου θαλάσσης κατώρθωσαν νὰ προχωρήσωσιν ἔως ἐκεῖ, ἐπάτησαν τὸ ἔδαφος τῆς νήσου· ἔκτοτε δὲ παρῆλθον ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Οὗτος ἔξηλθον τῆς λέμβου οἱ ναῦται οὗτοι, εῦρον τὴν νῆσον παντέρημον. Μόλις που καχεκτικὸν σπάρτον ἔσεις πενθεῖμας τοὺς ῥικνοὺς του κλῶνας ὑπὲρ τὴν κινουμένην ἄμμον, ἢ σπάνιαι τινὲς ναννοφυεῖς ἐλάται διεκρίνοντο μεταξὺ τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐδάφους ἀγόνων θάμνων. Πλῆθος κονίκλων ἀνεπίδων πανταχόθεν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὀνόματαν οἱ ναῦται τὸ μέρος ἐκεῖνο Νήσον τῶν Κονίκλων. Μία μόνη πενιχρὰ καλύβη ἐμφαρτύρει ἐκεῖ τὴν ὑπαρξίαν ἀνθρωπίνου ὄντος· ὅτε δὲ οἱ τοῦ πληρώματος εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν, εἴδον ἐσχατόγηρόν τινα, ὅσια, ἐλεεινῶς ἐνδεδυμένος συνεργάμμενα κονίκλων δέρματα, ἐκάθητο ἐπὶ μαρμαρίνου ἐδωλίου πρὸ τῆς ἐστίας, κ' ἔθαλπεν ἀπέναντι δλίγων σπινθηρίζοντων θάμνων τὰς λειποσάρκους του χειρας καὶ τὰ τρέμοντα γόνατά του. Δεξιά του ἴστατο ἐν ὑπερμέγεθες πτηνόν, ὅπερ ἐφίνετο μὲν ἀετὸς, ἀλλ' εἰχε τόσον φρικτὰ μαδηθῆ παρὰ τοῦ καιροῦ, ὡστε μόλις διετήρει ἔτι τὰ μακρὰ ἔηρα πτερά τῶν πτερύγων του, κ' ἐφαίνετο, οὕτως ἀπογεγυμωμένον, γελοῖον μὲν ἀλλὰ καὶ ἀποτροπαίως ἀσυγημον συνάμα. Άριστερόθεν τοῦ πρεσβύτου κατέκειτο χαμαὶ ὑπερμεγέθης λειπόθριξ αἱξ, ἥτις ἐφαίνετο πολὺ γραία, καὶ τοι ἐκρέμαντο ἔτι ἀπὸ τῆς κοιλίας της πλήρεις γάλακτος μαστοί, ῥοδίνας καὶ τρυφερὰς ἔχοντες τὰς θηλάς.

Μεταξὺ τῶν εἰς τὴν νῆσον τῶν κονίκλων ἀποβιβασθέντων Ἐώσσων νκυτῶν εὑρίσκοντο καὶ τινες Ἑλληνες, ὃν εἰς, πιστεύων ὅτι δὲν ἦθελεν ἐννοηθῆ περὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, εἰπεν ἐλληνιστὶ πρὸς τινα τῶν ἑταίρων του: « Αὐτὸς ὁ γέρων ἡ φάντασμα ἡ διάβολος πρέπει νὰ ἔηνε. » Πρὸς ταῦτα ὄμως ἡ γέρθη αἴφνης ὁ γέρων τῆς λιθίνης του ἔδρας, καὶ μετὰ μεγίστου θυμυασμοῦ εἴδον οἱ ναῦται ἄνδρας ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀναστήματος, ὅστις, βίᾳ τοῦ γήρως, ἴστατο εὐθὺς, εἴχεν ἐπιτακτικὸν, βασιλικὸν αὐτόχρημα τὸ ἥθος, καὶ ἡγγιζε σχεδὸν

τοὺς δοκοὺς τῆς ὁροφῆς διὰ τῆς κεφαλῆς του· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του καὶ τοὶ κατηροτριωμένοι καὶ ἡρημωμένοι ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἐνέφαινον οὐχ ἡττον ἀρχεγόνον καλλονὴν, καὶ ἡσαν εὔγενεῖς καὶ κανονικοί· διέγοι ἀργυροῦ βόστρυχες κατέπιπτον ἐπὶ τὸ πύλακωμένον ὑπὸ τῆς ὑπερφανείας καὶ τῆς ἡλικίας μέτωπόν του, οἱ ὁφθαλμοί του ἡσαν θαμβοὶ καὶ ἀπλανεῖς, ἀλλὰ ἡκόντιζον ὅξεν τὸ βλέμμα, τὸ δὲ καμπύλον του στόμα εἶπε τὰς ἔξης εὐήχους καὶ μελῳδιὰς λέξεις, εἰς ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἴδιωμα: «Ἀπατᾶσαι νέες οὔτε φάντασμα οὔτε πονηρὸς δαίμονας εἴμαι· εἴμαι ἀπλῶς δυστυχής, ἰδών εὐτυχεστέρας ήμέρας· σεῖς ὄμως τίνες είσθε;»

Οἱ ναῦται διηγήθησαν τότε εἰς τὸν γέροντα τὸν ἀτυχῆ των πλοῦν, καὶ ἔζήτησαν πληροφορίας περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν νῆσον· αἱ ἀπαντήσεις ὅμως τοῦ γέροντος ὑπῆρξαν ἀνεπαρκέσταται. Πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τοῖς εἶπε, κατοικεῖ τὴν νῆσον, ἡς τὰ παγωμένα δχυρώματα τὸν ἔξασφαλίζουσι κατὰ τῶν ἀδυσωπήτων ἐχθρῶν του. Ζῆ κυρίως θηρεύων κονίκλους, κατ’ ἔτος δὲ, ἃμα συμπηγνυμένων τῶν πάγων εἰς ἐν ὅλον, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν στίφη ἀγρίων παγιδοφοροῦντα, πρὸς δὲ πωλεῖτὰς δορὰς τῶν κονίκλων του, καὶ λαμβάνει ἀντὶ τιμῆς παντοειδῆ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα. Αἱ φάλαιναι, αἴτινες ἔρχονται πολλάκις νηγόμεναι πρὸς τὴν νῆσον, ἀποτελοῦσι τὴν ἀγαπητοτέραν αὐτῷ συναναστροφήν. Ἐν τούτοις αἰσθάνεται προσέθηκε, πολλὴν εὐχαρίστησιν, λαλῶν τὴν πάτριόν του γλῶσσαν, καθότι εἶνε Ἑλλην· παρεκάλεσε δὲ μάλιστα τοὺς συμπατριώτας του νὰ τῷ δώσωσι πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων. Ή ἀπὸ τῶν ἀκροποργίων τῶν ἐλληνικῶν πόλεων καταβίθασις τοῦ σταυροῦ προύξενησεν εἰς τὸν γέροντα κακεντρεχῆ τινα εὐχαρίστησιν· ἀλλὰ δύμως δὲν πύχηριστήθη ἐπίσης ὅταν ἥκουσεν ὅτι τὸν ἀντικατέστησεν ἡ ἡμισέληνος. Ἡτο παράδοξον ὅτι οὐδεὶς τῶν ναυτῶν ἐγνώριζε τὰ δνόματα τῶν πόλεων, περὶ ὧν ἡρώτησεν ὁ γέρων, καὶ ἀξίνες, ὡς αὐτὸς ἐθεβάιος, ἥκμαζον ἐπὶ τῶν χρόνων του· ἐπ’ ἕστης δὲ τὸν ἔξενισαν τὰ δνόματα, δι’ ὧν ἀπεκάλουν οἱ ναῦται τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ γέρων ἔσεις συγνάκις διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν μετ’ ἐνδομύχου ἀλγούς, καὶ οἱ ναῦται προσέβλεπον ἀλλήλους μετ’ ἐκπλήξεως. Παρετήρησαν ὅτι ἐγνώριζεν ἀκριβῶς πάσας τὰς τοποθεσίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ περιέγραψε πραγματικῶς τοσοῦτον ὡρισμένως καὶ σαφῶς τοὺς κόλπους, τὰ

ἀκρωτήρια, τὰς γλώσσας γῆς, καὶ αὐτοὺς τοὺς μικροτέρους λόφους καὶ ἀσημαντοτέρους βράχους, ὅστε τὰ μέγιστα ἐξεπλήσσοντο οἱ ναῦται βλέποντες αὐτὸν ἀγνόοντα τὰ κοινότατα τοπικὰ δνόματα τῆς Ἑλλάδος. Οὕτως ἡρώτησεν αὐτοὺς μετ’ ἵδιου ἐνδιαφέροντος, μετ’ ἀλγεινῆς προσδοκίας σχεδὸν, περὶ τινος ἀρχαίου ναοῦ, ὅστις, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις του, ἦν ὁ ὥραιοτατος τῶν Ἑλληνικῶν ναῶν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του· οὐδεὶς ὅμως τῶν ἀκροατῶν του ἐγνώριζε τὸ ὄνομα, ὅπερ μετὰ συγκινήσεως ἐπρόφερε, μέχρις οὐ τέλος, ἀφοῦ δὲ γέρων περιέγραψεν ἀκριβέστατα τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ, νέος τις ναῦτης ἀνεγνώρισεν ἐκ τῆς γενομένης περιγραφῆς περὶ τίνος ἦν δὲ λόγος.

Τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐγεννήθη, εἶπεν δὲ νέος, κεῖται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν αὐτήν· ἐπὶ μαχρὸν μάλιστα χρόνον ἐβόσκησεν ἐκεῖ παῖς ἔτι ὧν, τοὺς χοίρους τοῦ πατρός του. Ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκείνου, προσέθηκεν, εὑρίσκονται ἔτι τὰ ἐρέπια παναρχαίων κτίριων, μαρτυροῦνται περὶ καταπεσόντος μεγαλείου. Ποῦ καὶ ποῦ ἵστανται ὅρθιοι μεγάλοι τινες μαρμάρινοι στῦλοι, ἄλλοι μεμονωμένοι καὶ ἄλλοι συνδεόμενοι διὰ μικροῦ λειψάνου δροφῆς, ἀφ’ οὗ κρέμανται ὅσεις ἀναστρυχες θαλλεροὶ κλῶνες αἰγοκλήματος καὶ πορφυρᾶ κωδωνόσχημα ἄνθη. Ἄλλαι στῆλαι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν πολλαὶ ἐκ διδίνου μαρμάρου, κεῖνται χαμαὶ συντετριμμέναι, καὶ τὸ χόρτον φύεται ἀνέτως ἐπὶ τῶν λαμπρῶν των κιονοκράνων, καταγλύφων μὲν ἄνθη καὶ φύλλα. Μεγάλαι μαρμάριναι πλάκες, τετράγωνοι λίθοι τῶν τειχίων ἢ τρίγωνοι τῆς ὁροφῆς κρύπτονται ἡμίχωστοι εἰς τὴν γῆν, σκιαζόμενοι ὑπὸ γιγαντιαίων συκῆν, φυεῖσαν ἐκ τῶν ἐρειπίων. Ὅποι τὴν σκιάν τοῦ δένδρου αὐτοῦ, ἐξηκολούθησεν δὲ μειράξ, διήγαγε πολλάκις ὥρας ὀλοκλήρους, θεωρῶν τὰς παραδόξους μορφάς, αἴτινες ἥσαν ἀναγεγλυμμέναι ἐπὶ τῶν μεγάλων λίθων, καὶ παρίστανον παντοιειδῆ παίγνια καὶ ἀγῶνας, εὐάρεστον καὶ φαιδράν ἔχουσαι τὴν ὄψιν, πλὴν δυστυχῶς κατεστραμμέναι, καὶ αὐταὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου εἴτε κεκαλλυμέναι ὑπὸ κισσὸν καὶ παράσιτον βρύον. Οἱ πατέρι του, δην ἡρώτησε περὶ τῆς μυστικῆς σημασίας τῶν στηλῶν καὶ γλυφῶν ἐκείνων, τῷ εἶπεν, ὅτι ἥσαν ἐρειπικά παλαιοῖ ναοῦ, ὅπου διέτριβε ποτε ἀφωρισμένος τις θεός τῶν εἰδωλολατρῶν, ὅστις, ἀπροκαλύπτως ἀσεμνος, εἶχεν ἔξωκείλει μέχρι τῶν μᾶλλον ἀφυσίκων ἐγκλημάτων καὶ αὐτῆς τῆς αἰμοριξίας· οἱ τυφλοὶ εἰδωλολάτραι ἐντούτοις εἶχον θυσιάσσει πολλάκις πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐκ-

τὸν βράχιον ἐπὶ τῶν βωμῶν τους τὸ κοῖλον μάρμα-
ρον, ἐν ᾧ ἔργες τὸ αἷμα τῶν θυμάτων σώζεται ἔτι,
καὶ αὐτὸς μάλιστα, διὰ τοῦ θηλή, ὁ φελήθη αὐ-
τοῦ πολλάκις ἵνα ποτίσῃ τοὺς χούρους του ἐκ
τοῦ συλλεγομένου ἐντὸς αὐτοῦ βροχίνου ὕδατος,
ἢ ἵνα ταμιεύσῃ τροφὴν των.

Πρὸς τοὺς λόγους αὐτούς τοῦ νεανίου, ἀφῆκε
θεοὺς δέ γέρων στεναγμὸν, ἐμφαίνοντα ἀνέκφρα-
στον ὁδύνην· καταβεβλημένος ἔπεισεν ἐπὶ τῆς
λιθίνης του ἕδρας, συνεκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ
τῶν χειρῶν του καὶ ἔκλαυσεν ὡς παιδίον. Τὸ
μέγα πτηνὸν ἔκρωξεν ἀποτροπαίως, διέστειλε τὰς
μακράς του πτέρυγας, καὶ ἤπειλε τοὺς ξένους
διὰ τῶν ὀνύχων καὶ τοῦ βάρμφους του· ἀλλ' ἡ
γραία αἵδη ἥρχισε λείχουσα τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου
της καὶ μηκωμένη περιλύπως.

Άνεξήγητον δυσθυμίχν προύξενησεν εἰς τοὺς ναύ-
τας ἡ τοιαύτη Θέα, καὶ κατέλιπον ἐν σπουδῇ τὴν
καλύβην, χαίροντες ὅτι δὲν ἔχουν πλέον τοὺς λυγ-
μοὺς τοῦ γέροντος, τοὺς κρωγμοὺς τοῦ πτηνοῦ καὶ
τῆς αἰγὸς τοὺς μυκηθμούς. Ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ
πλοῖον, ἔξηγήθησαν ἐκεῖ τὸ γεγονός ἀλλὰ με-
ταξὺ εὑρίσκουσι πληρώματος εὑρίσκετο εἰς ῥῶσσος σο-
φὸς, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ
Πανεπιστημίου τοῦ Καζάν, ὃστις ἐκήρυξε σπου-
δαιότατον τὸ συμβάν· Θεῖς ἐσκευμένως τὸν λι-
γανὸν ἐπὶ τῆς βίνός του, ἔβεβαίωσε τοὺς ναύτας,
ὅτι δὲν τῆς νήσου τῶν κονίκλων γέρων εἶνε ἀ-
νυπαιρόθετος δὲ ἀρχαῖος θεὸς Ζεὺς, οὗντος τοῦ Κρέονος
καὶ τῆς Ρέας, βασιλεύς ποτε τῶν θεῶν. Τὸ παρ'
αὐτῷ πτηνὸν εἶνε δὲ ἀετὸς, δὲ κρατῶν ἄλλοτε εἰς
τοὺς ὄνυχάς του τοὺς φοβερώτατους κεραυνούς, ἢ
δὲ γραία αἰξία εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ Ἀ-
μάλθεια, ἡ ἀρχαία τροφὸς, ἦτις ἐθήλασε τὸν θεὸν
ἐν Κρήτῃ, καὶ τώρα πάλιν τὸν ἔτρεφεν ἔξόριστον
διὰ τοῦ γάλακτός της.

Τοιαύτη έπηρξεν ή διήγησις τοῦ Νήλου Ἀνδερ
σεν, καὶ διμοιχογῶ διτι ή ἀφήγησις αὕτη ἐπλήρω
σεν ἄλγους τὴν ψυχήν μου. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐπει
σόδιον περὶ τῶν μυστικῶν ὁδυνῶν τῆς φαλαίνη
ἐκίνησε τὴν συμπάθειάν μου. Ταλαίπωρον κῆτος
Οὐδέν ἔχεις καταφύγιον κατὰ τοῦ ἀθλίου ποντι
κολογίου, ὅπερ φωλεύει ἐντός σου καὶ σὲ κατα
τρώγει ἀδιακόπως· ἐνόσῳ ζῆς πρέπει νὰ τὸ σύρῃ
μαζύ σου, καὶ ὅσον καὶ ἂν δράμης ἀπὸ τοῦ ἀρκτο
κοῦ εἰς τὸν νότιον πόλον, ᾧν κατεσθῆς εἰς τὰς κο
ρυφὰς τῶν πάγων των, μάτην οἱ κόποι σου! δὲ
ἀπαλλάττεσαι τῶν βυπαρῶν αὐτῶν ποντικῶν
ἄλλως μὲν τοῦ λείπεται καὶ τῆς θερησίας ή πατη

γορία! Πάν μεγαλεῖον δάκνουσιν οἱ ποντικοὶ εἰς
αὐτὸν τὸν κόσμον, καὶ οἱ θεοὶ αὐτοὶ καταπίπτου-
σιν ἐπὶ τέλους ἐλεεινῶς. Ὁύτω θέλει ὁ σιδηροῦς
τῆς Μολὼν νόμος, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ τῶν ἀθανά-
των ὑπάτος νὰ κλίνῃ ἐπαισχύντως τὴν κεφαλήν
του ὑπ' αὐτόν. Αὐτὸς, ὅν γυμνησεν ὁ Ὁμηρος, κ'
ἔγλυψεν εἰς ἐλέφρχντα καὶ γρυσὸν ὁ Φειδίας· αὐτὸς
ὅστις ἔνευε μάρνον

κυκνέησιν ἐπ' ὀφρύσι

κ' ἐκλόνιζε τὸ σύμπαν· αὐτὸς, ὁ ἐραστὴς τῆς
Ληδίας, τῆς Ἀλκυόνης, τῆς Σεμέλης, τῆς Δα-
νάης, τῆς Καλλιψοῦς, τῆς Ἰοῦς, τῆς Λητοῦς,
τῆς Εύρώπης, καὶ τόσων ἄλλων, αὐτὸς κατάντησε
τέλος νὰ κρυβῇ εἰς τὸν βόρειον πόλον, ὅπισθεν
θουνῶν πάγου, καὶ νὰ ἐμπορεύηται πρὸς πορισμὸν
κονίκλων δέρματα ὡς ἄθλιός τις τῆς Σαθοίκης
κάτοικος.

Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἐπί¹
χαίροντες εἰς τὸ τοιοῦτον θέαμα· εἶνε δὲ πιθανῶς
οἱ ἀπόγονοι τῶν δυστυχῶν ἐκείνων οὐδὲν,
εἴθεντο δὲ ἔκατόμην ἐπὶ τῶν θεμάν του Διός.
Χαρῆτε, σεῖς! ἐξεδικήθη τὸ αἷμα τῶν προπατό-
ρων σας, τῶν ἀτυχῶν αὐτῶν θυμάτων τῆς δει-
σιδαιμονίας. Ήμίσις ὅμως, οἱ οὐδὲν τρέφοντες κλη-
ρονομιὰν μῆσος, ἀλγοῦμεν προσβλέποντες τὸ κα-
ταπεδὸν μεγαλεῖον, καὶ τῷ προσφέρομεν τὸν εὐ-
λαβῆ ήμῶν ἔλεον. Ισως δὲ η εὐαισθησία αὕτη μᾶς
ἐμπόδισε νὰ δώσωμεν τὸ σοβαρὸν ἐκεῖνο ὄφος
εἰς τὴν διήγησίν μας, τὸ ἐμπρέπον εἰς τὸν ἴσορο-
γράφον μόλις ἐπ' ὀλίγον κατωρθώσαμεν νὰ ἐμφο-
ρηθῶμεν τὴν σοβαρότητα ἐκείνην, ἢν ἀποκτᾷ τις
μόνον ἐν Γαλλίᾳ. Οὕτω δὲ, συνιεῖντες ταπεινῶς
ημᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν εὑμένειαν τοῦ ἀνγγινώστου,
πρὸς δὲ τρέφομεν πάντοτε τὸν θαύματον σεβα-
σμὸν, κλείομεν ἐνταῦθα τὸ πρώτον μέρος τῶν
«ΕΞΟΡΙΣΤΩΝ ΘΕΩΝ». (1)

ΤΕΛΟΣ

ЕЛИСАВЕТ АЕВРОУН

ΜΕΤΑΞΙΓ τῶν διασημοτέρων καλλιτεχνῶν, ὅσου
έλάμπουν τὸν δέκατον ὄγδοον αἰώνα, διλγίστου
προσέλκυσαν τὴν πρόσοχὴν τῶν συγχρόνων αὐτῶν
τοσοῦτον, ὃσον ἡ γυνὴ αὕτη.

Η Μαρία Λουζα Έλισσης Βιγέου ἐγεννήθη

(1) Δεύτερον μέρος οδός της έξιημπορίας ή πάντα η πρώτη παραδοσιακή συνέχεια.